

Valforsknings- programmet

Hur mår valdemokratien?

Kulturdepartementet 25 maj 2022

Henrik Ekengren Oscarsson

Valforskningsprogrammet
Göteborgs universitet

UNIVERSITY OF GOTHENBURG

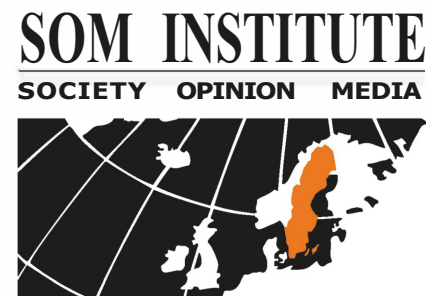
11 Swedish National
111 Election Studies

GOTHENBURG RESEARCH GROUP
ON ELECTIONS, PUBLIC OPINION
AND POLITICAL BEHAVIOR

CORS
Comparative Research Center Sweden

LORE
Laboratory of
Opinion Research

Är väljare verkligen
kapabla att delta i demokratin?

Hur mår demokratin?

Varför deltar människor i demokratiska val?

Hur bör valdemokrati fungera?

Vilka väljare får som de vill?

Hur röstar folk?

Varför röstar väljare som de gör?

Ärver vi våra värderingar?

Vilka signaler skickar väljarna
till det politiska systemet när de
delegerar sin makt?

Funkar politisk påverkan?

Har partiernas valkampanjer
någon betydelse?

Vad blir effekterna av att
reformera valsystemet?

Hur ser relationerna mellan väljare och partier ut?

Representerar Riksdagen svenska folket?

Håller partier sina vallöften?

Hur stor är kostnaden att regera?

Varför slutar val som de gör?

Hur ser partiernas mandat ut?

Hur bär sig människor åt när de fattar beslut?

Varför har vi de åsikter vi har?

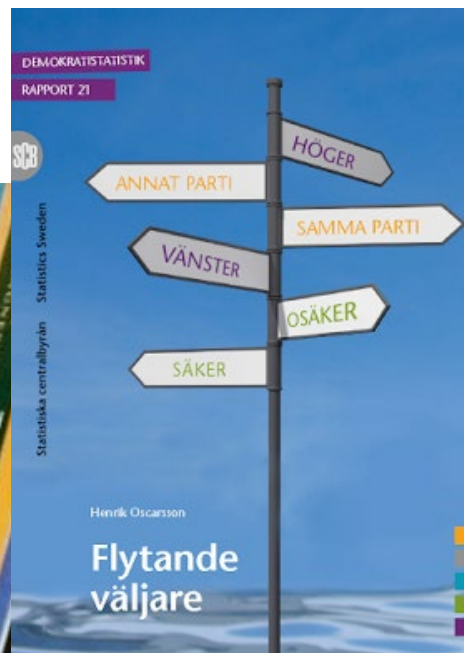
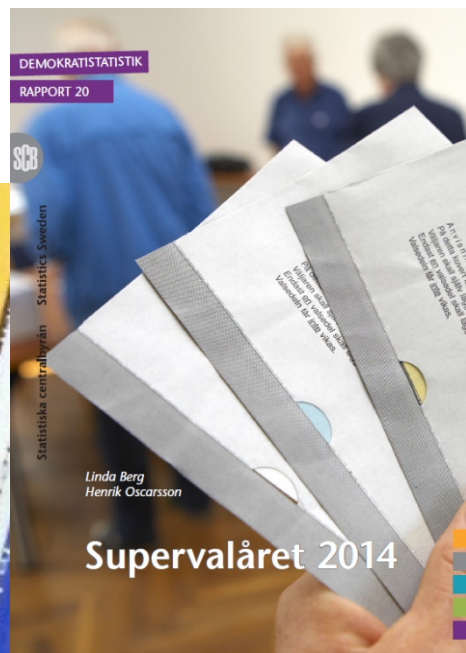
Valforskningsprogrammet i Göteborg

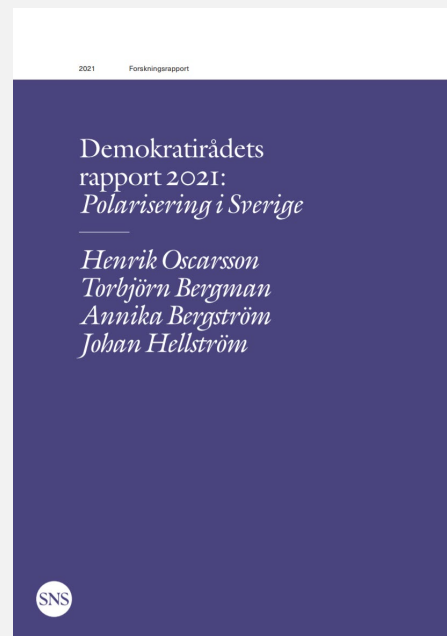

Vad gör Valforskningsprogrammet?

- Vi studerar opinionsbildning, val och väljarbeteende.
- Vi studerar tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa valdemokratin.
- Vi förklarar varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör.
- Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati.
- Vi följer upp elektorala reformer av valsystemet
- Vi gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Aktuella publikationer och kommande event

XX faktablad och XX rapporter från Valforskningsprogrammet.

22 mars: Medieakademin presenterar Förtroendebarmetern 2022.

30 mars: SOM-seminariet 2022.

28 April: Boksläpp "Konsten att välja parti"

Juni: Boksläpp "Knowledge Resistance"

Juni: Boksläpp för den årliga SOM-antologin.

Juli: Almedalen.

13 September: SVT/VALU

Val och väljarbeteende i Sverige

Är svenska väljare annorlunda
än andra länders väljare?

- Lång tradition av länderjämförande forskning
- Samarbete mellan länders valforskarteam
- The Comparative Study of Electoral Systems (CSES)

The Comparative Study of Electoral Systems (CSES)

CSES module 5 2016-2020

Download the data from
www.cses.org

CSES IMD (Integrated Module Dataset)
1995-2020

1. Albania 2018
2. Australia 2019
3. Austria 2017
4. Belgium-Flanders 2019
5. Belgium-Wallonia 2019
6. Brazil 2018
7. Canada 2019
8. Chile 2017
9. Costa Rica 2018
10. Czech Republic 2021
11. Denmark 2019
12. Finland 2019
13. France 2017
14. Germany 2017
15. Germany 2020
16. Great Britain 2017
17. Greece 2015
18. Hong Kong 2016
19. Hong Kong 2018
20. Hungary 2018
21. Iceland 2016
22. Iceland 2017
23. India 2019
24. Ireland 2016
25. Israel 2020
26. Italy 2018
27. Japan 2017
28. Latvia 2018
29. Lithuania 2016
30. Lithuania 2019
31. Mexico 2018
32. Montenegro 2016
33. Netherlands 2017
34. New Zealand 2017
35. New Zealand 2020
36. Norway 2017
37. Peru 2021
38. Poland 2019
39. Portugal 2019
40. Romania 2016
41. Slovakia 2020
42. South Korea 2016
43. South Korea 2020
44. Sweden 2018
45. Switzerland 2019
46. Taiwan 2016
47. Taiwan 2020
48. Thailand 2019
49. Tunisia 2019
50. Turkey 2018
51. United States 2016
52. United States 2020
53. Uruguay 2019

SNES

Svenska valforskningsprogrammet

- SNES 2022 är den 30e nationella valundersökningen sedan 1956.
 - Sannolikhetsurval från RTB 30 000 röstberättigade 18+ boende i Sverige
 - Datainsamlingsmetod: postal/webbkombination
 - Förval- och eftervalskomponenter med tvåstegspanel
 - Inkommande mellanvalspanel 2018-2022
 - Utgående mellanvalspanel 2022-2026
 - CSES modul 6
-
- Riksdagsundersökningen 2022
 - Samverkan med SOM-institutet: SOM-undersökningen 2022
 - Kampanjpanelstudie under sommaren-hösten 2022 (SCP)
 - SVT/VALU 2022

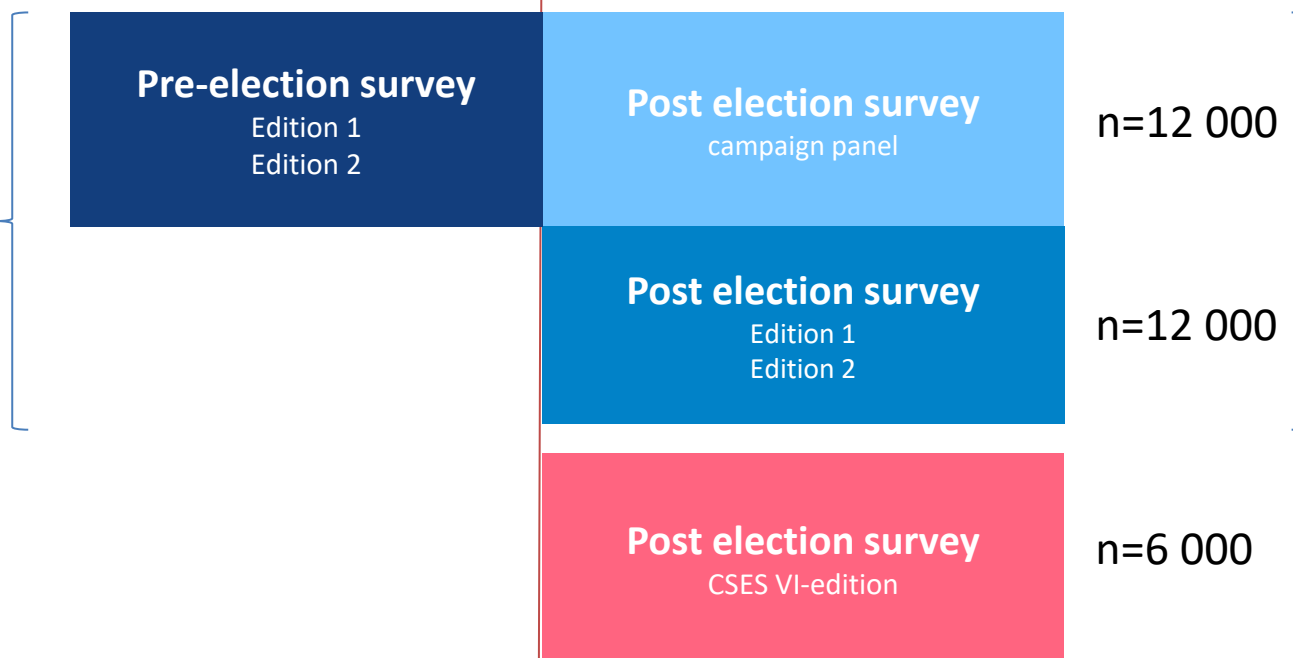

Swedish National Election Study 2022

Study design & components

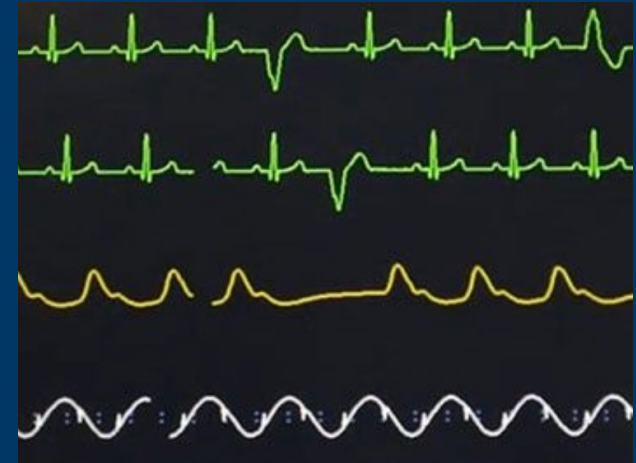
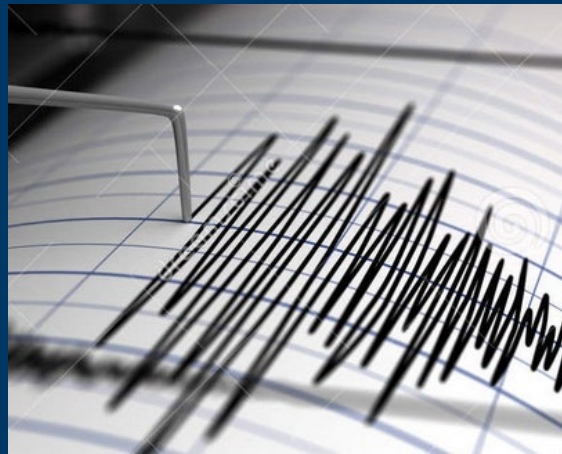
ELECTION DAY
SEPT 11, 2022

2018
Incoming panel

2026
Outgoing panel

Opinionsläget inför valet 2022

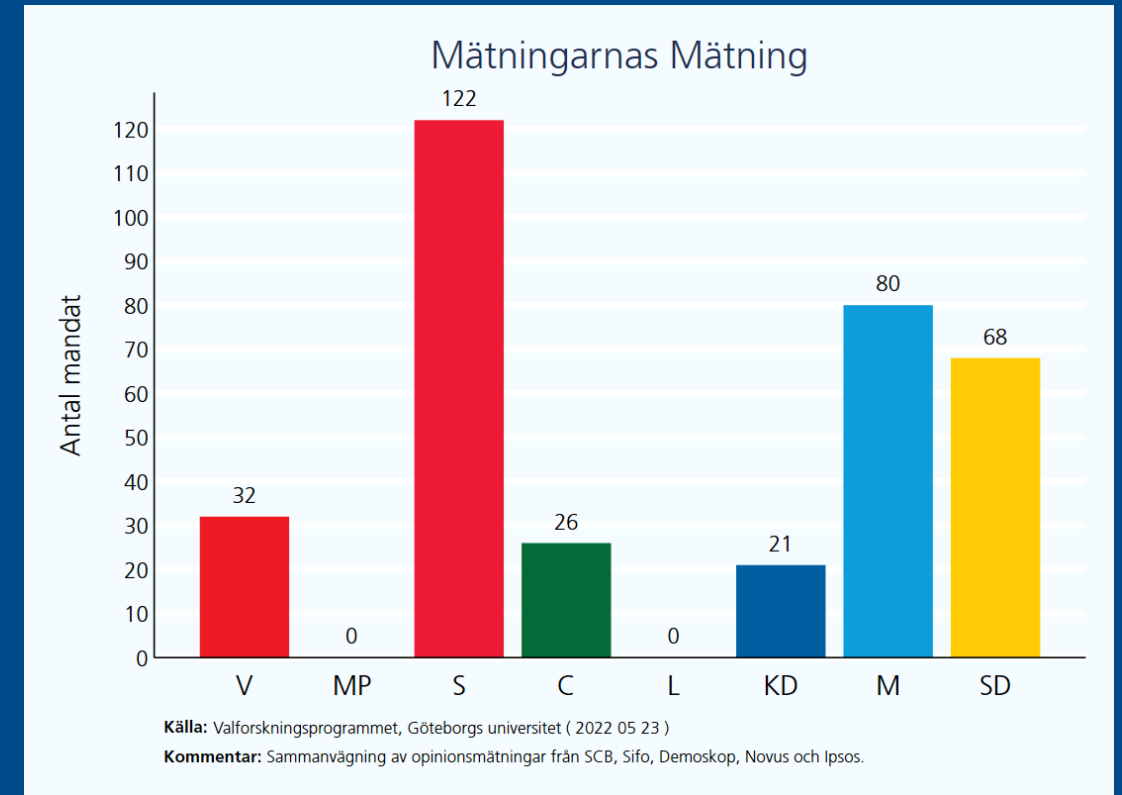
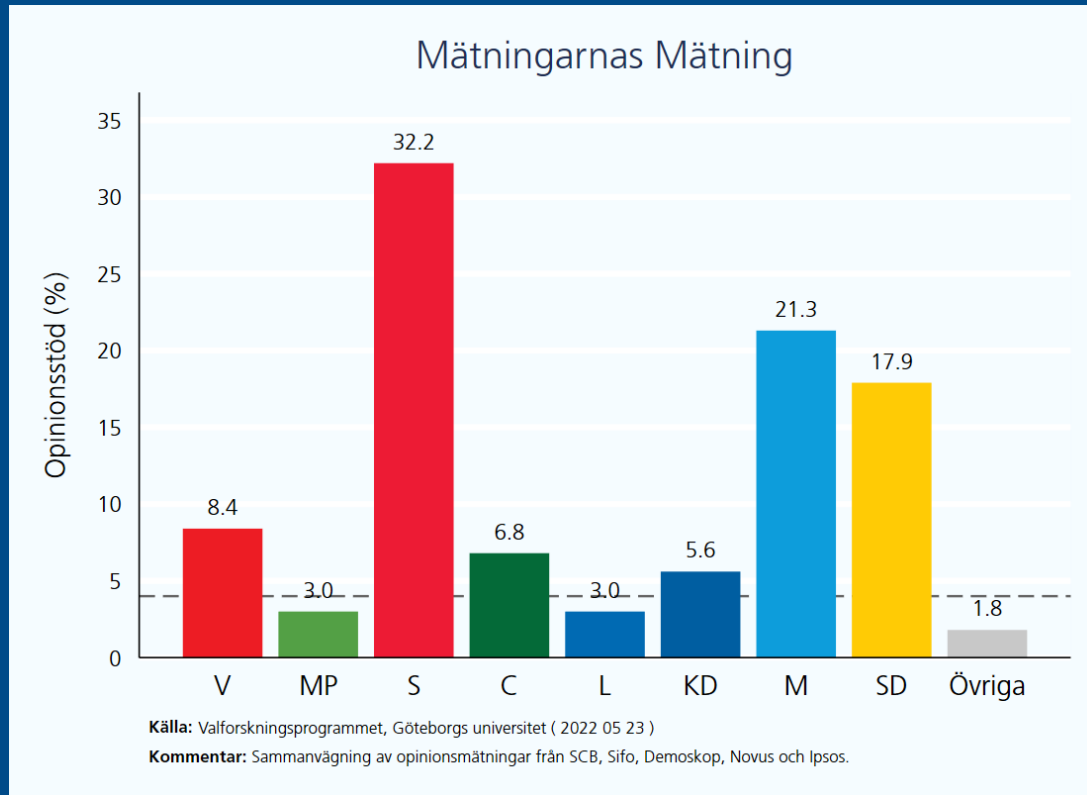

Hur ser det aktuella opinionsläget ut i maj 2022?

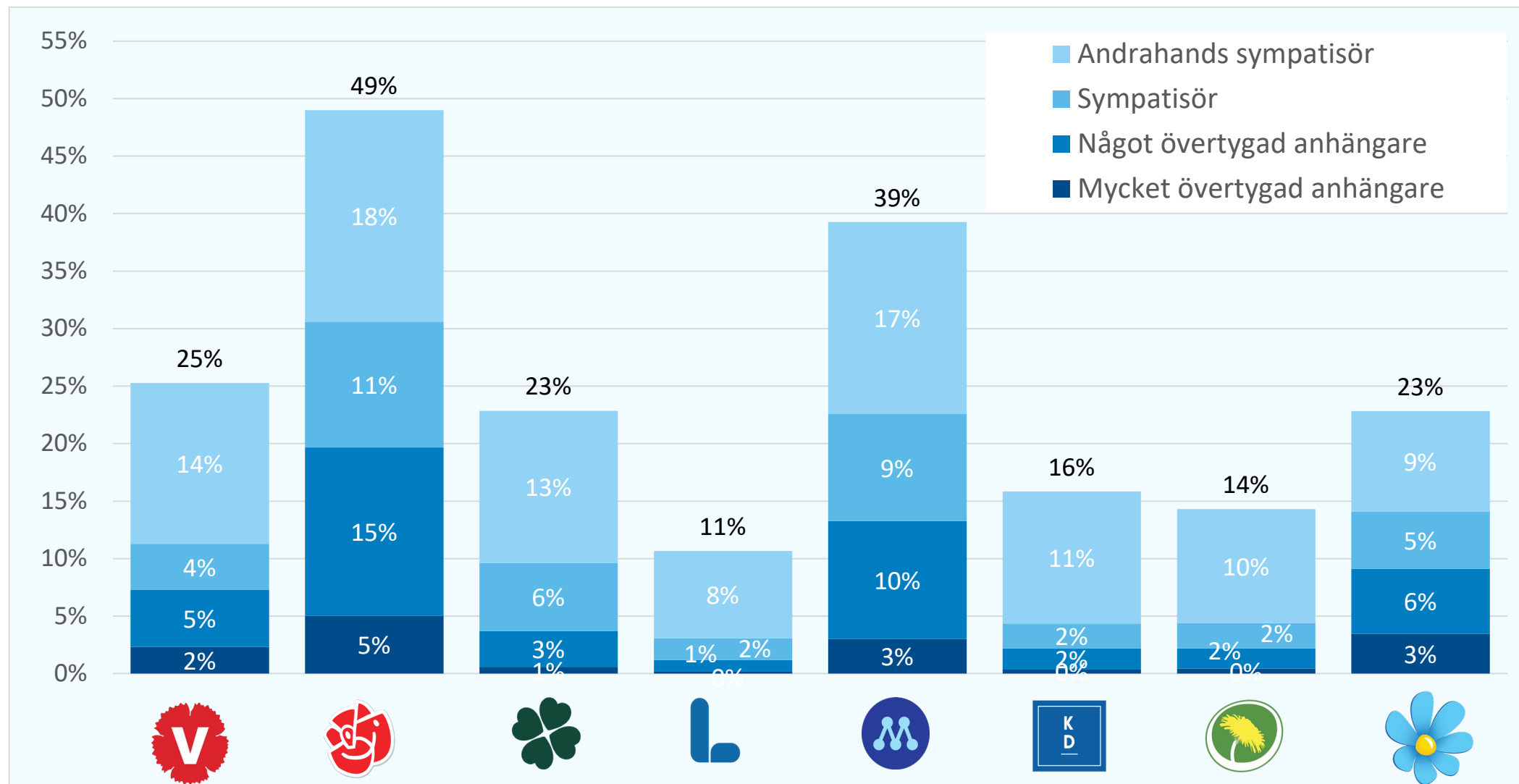

Tre partier i närheten av fyraprocentspärren
Det finns en stor instabilitet i möjliga regeringsunderlag

Sammanvägning av väljaropinionen 25 maj 2022

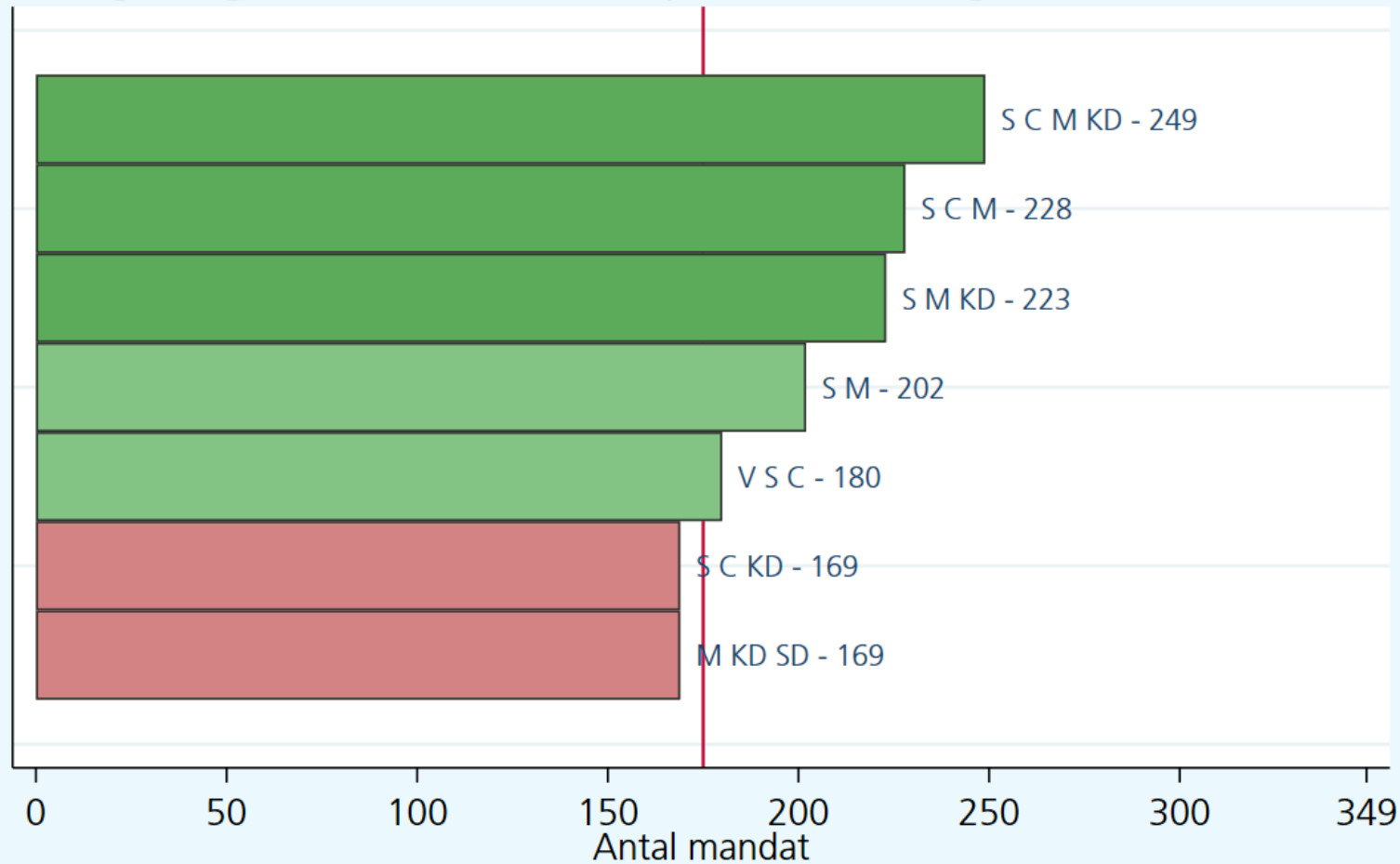

Maximal Elektoral Potential

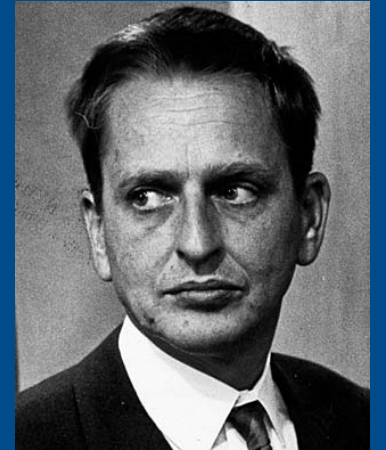
Regeringsbildning maj 2022

Regeringsalternativ baserat på vänster-höger och GAL-TAN

Kommentar: Maximalt tillåtna spridning för vänster-höger (EP19) och GAL-TAN (CHES) inom samma regeringsunderlag är 45% av skalorna. Mandatberäkning baserad på Mätningarnas Mätning.

Hjälper det att byta partiledare?

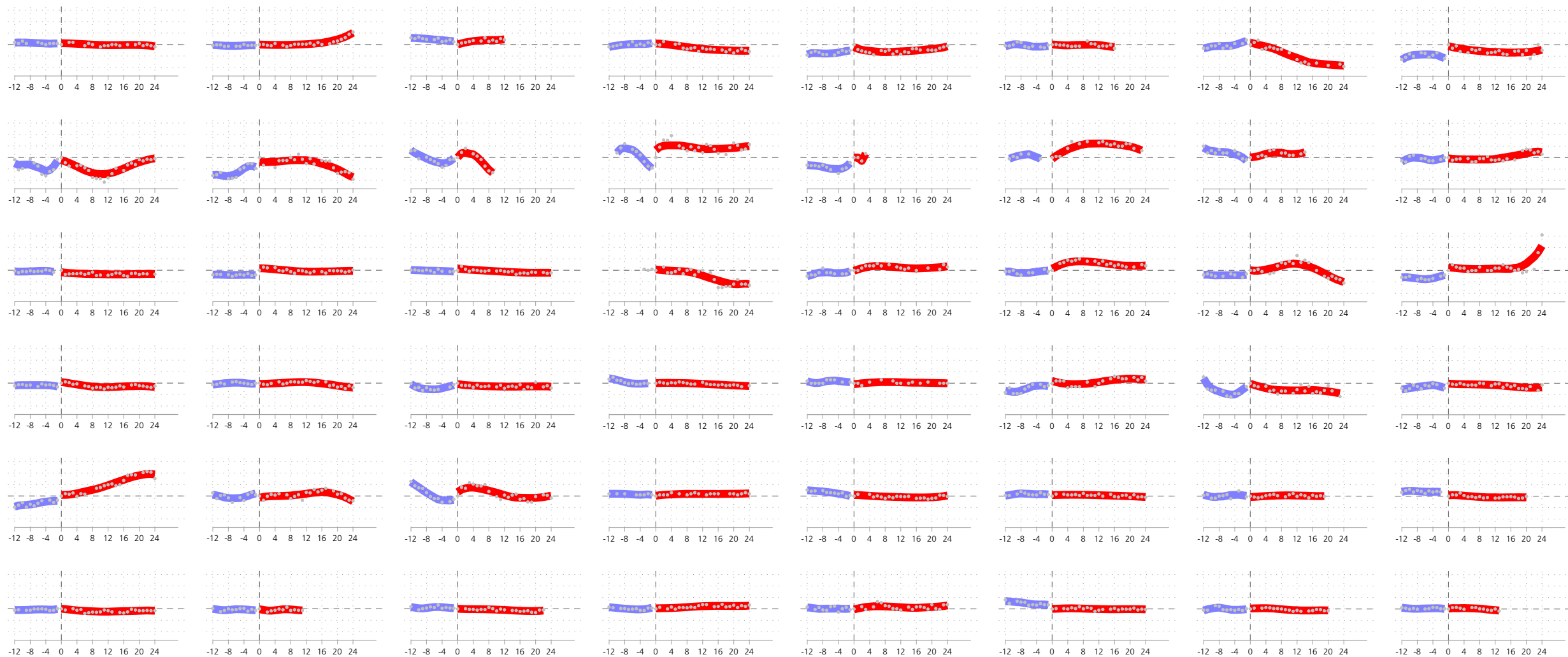

Hjälper det att byta partiledare
när det går dåligt för partiet i opinionen?

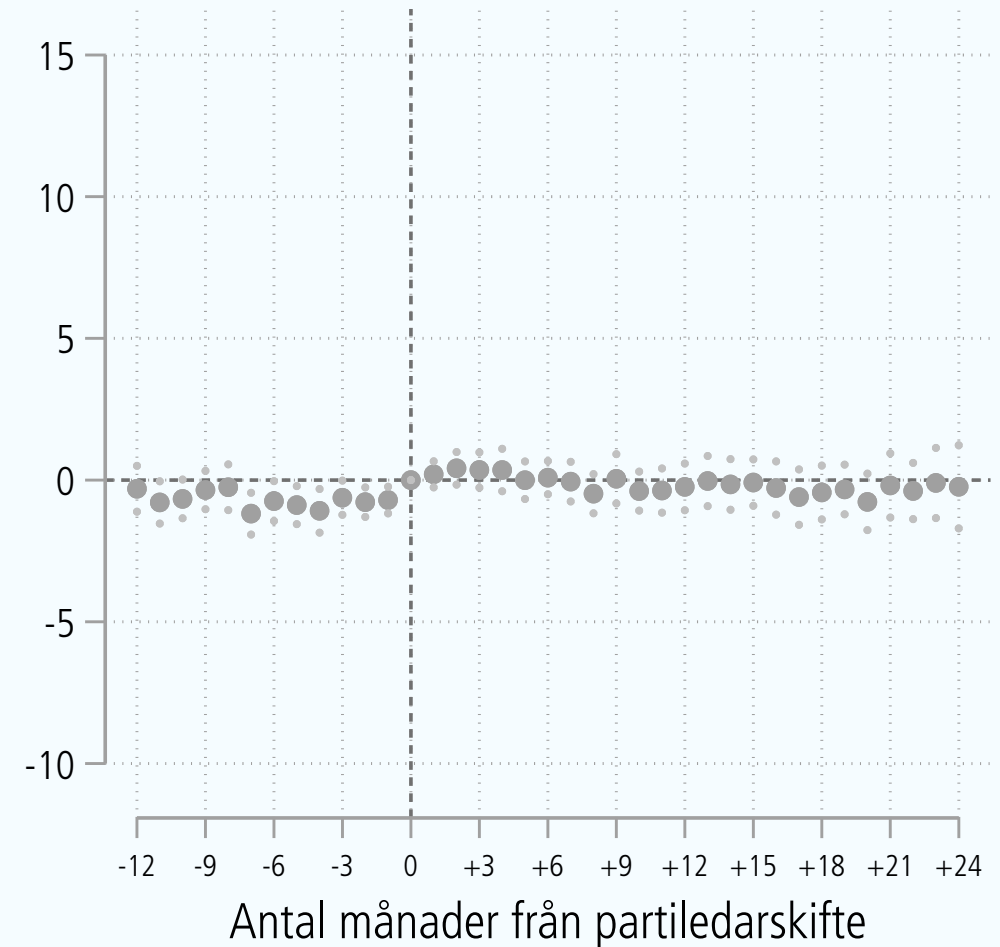
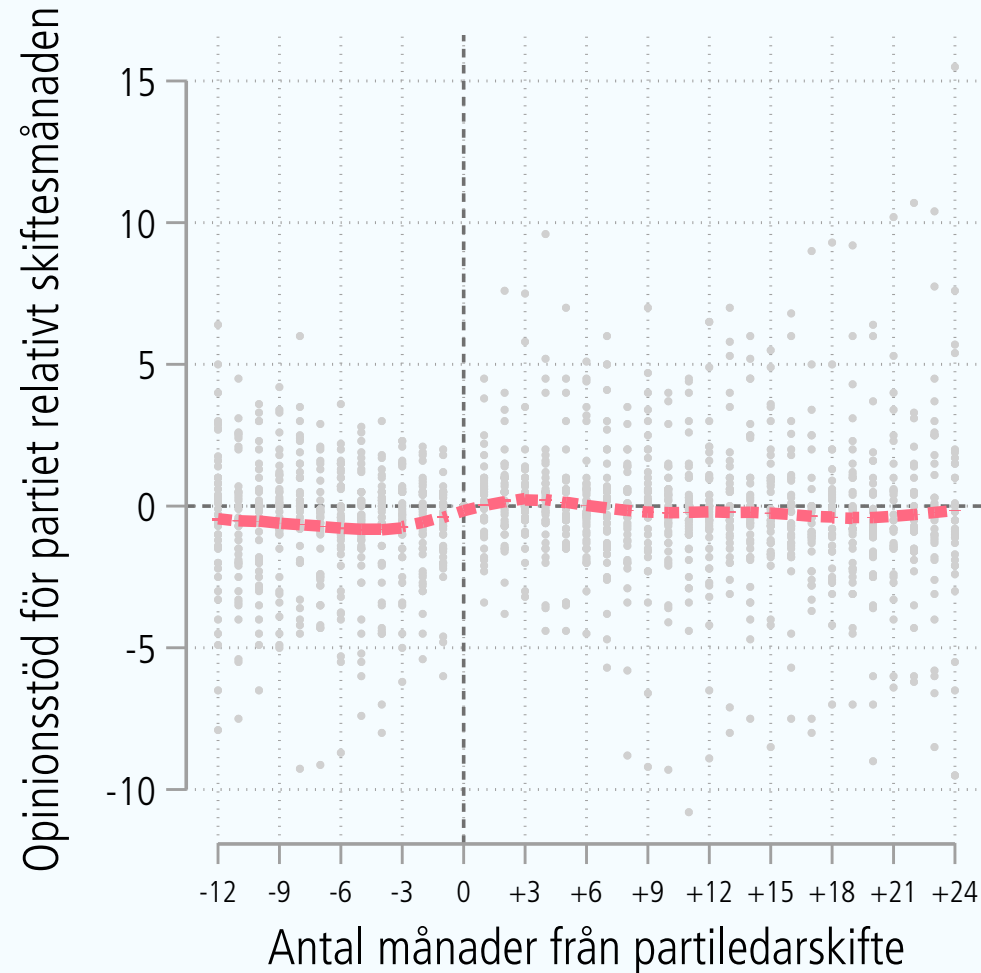

Historiskt, kortsiktigt ja, men effekterna är utomordenligt små och
resultaten spretar rejält. Nästan vad som helst kan hända
opinionsmässigt när partier byter ledare

50 partiledarskiften under 50 år (1967-2022)

50 partiledarskiften under 50 år (1967-2022)

Tabell 1 **Tio i topp mest framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).**
The ten best party leaderships 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Stefan Löfven (S)	+5,1	#1	Thorbjörn Fälldin (C)	+6,5	#1	Bengt Westerberg (L)	+15,5
#2	Per Ahlmark (L)	+4,5	#2	Ola Ullsten (L)	+6,5	#2	Fredrik Reinfeldt (M)	+7,6
#3	Ulf Kristersson (M)	+4,4	#3	Fredrik Reinfeldt (M)	+4,9	#3	Stefan Löfven (S)	+5,7
#4	Karin Söder (C)	+3,5	#4	Per Ahlmark (L)	+3,0	#4	Gudrun Schyman (V)	+5,4
#5	Romson-Fridolin (MP)	+3,2	#5	Stefan Löfven (S)	+2,1	#5	Per Ahlmark (L)	+2,0
#6	Gunnar Helen (L)	+3,0	#6	Ulla Hoffman (V)	+2,1	#6	Romson-Fridolin (MP)	+1,9
#7	Ulla Hoffman (V)	+1,6	#7	Wetterstrand-Eriksson (MP)	+1,9	#7	Olof Johansson (C)	+1,5
#8	Alif Svensson (KO)	+1,0	#8	Anna Kinberg-Batra (M)	+1,6	#8	Gunnar Helen (L)	+1,5
#9	Fredrik Reinfeldt (M)	+0,8	#9	Lars Leijonborg (U)	+1,1	#9	Alf Svensson (KO)	+1,0
#10	Björling-Nordin (MP)	+0,8	#10	Ebba Busch (KO)	+1,1	#10	Ulf Adelsohn (M)	+1,0
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

KäHa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Kommentar: På tionde plats vid mätningen efter 12 månader uppmättes även den relativa ökningen för Westerberg och Helen till +1,0.

Tabell 2 Tio i topp minst framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).
The ten least fortunate party leader shifts 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Göran Persson (S)	-4,5	#1	Göran Persson (S)	-8,9	#1	Olof Palme (S)	-9,5
#2	Carl Bildt (M)	-3,0	#2	Olof Palme (S)	-6,5	#2	Mona Sahlin (S)	-9,5
#3	Ingvar Carlsson (S)	-2,0	#3	Jonas Sjöstedt (V)	-4,2	#3	Sven Wedén (L)	-6,5
#4	Schalug-Samuelsson (MP)	-2,0	#4	Ingvar Carlsson (S)	-3,2	#4	Ola Ullsten (L)	-5,5
#5	Olof Johansson (C)	-1,9	#5	Carl Bildt (M)	-2,8	#5	Lars Ohly (V)	-3,0
#6	Lennart Daléus (C)	-1,8	#6	Mona Sahlin (S)	-2,7	#6	Ingvar Carlsson (S)	-2,4
#7	Olof Palme (S)	-1,5	#7	Lennart Daléus (C)	-2,2	#7	Anna Kinberg-Batra	-2,1
#8	Ulf Adelsohn (M)	-1,5	#8	Maria Leissner (L)	-1,8	#8	Lars Leijonborg (L)	-1,9
#9	Mona Sahlin (S)	-1,3	#9	Lars Ohly (V)	-1,5	#9	Lennart Daléus (C)	-1,7
#10	Maria Leissner (L)	-1,2	#10	Olof Johansson (C)	-1,1	#10	Nyamko Sabuni (L)	-1,5
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

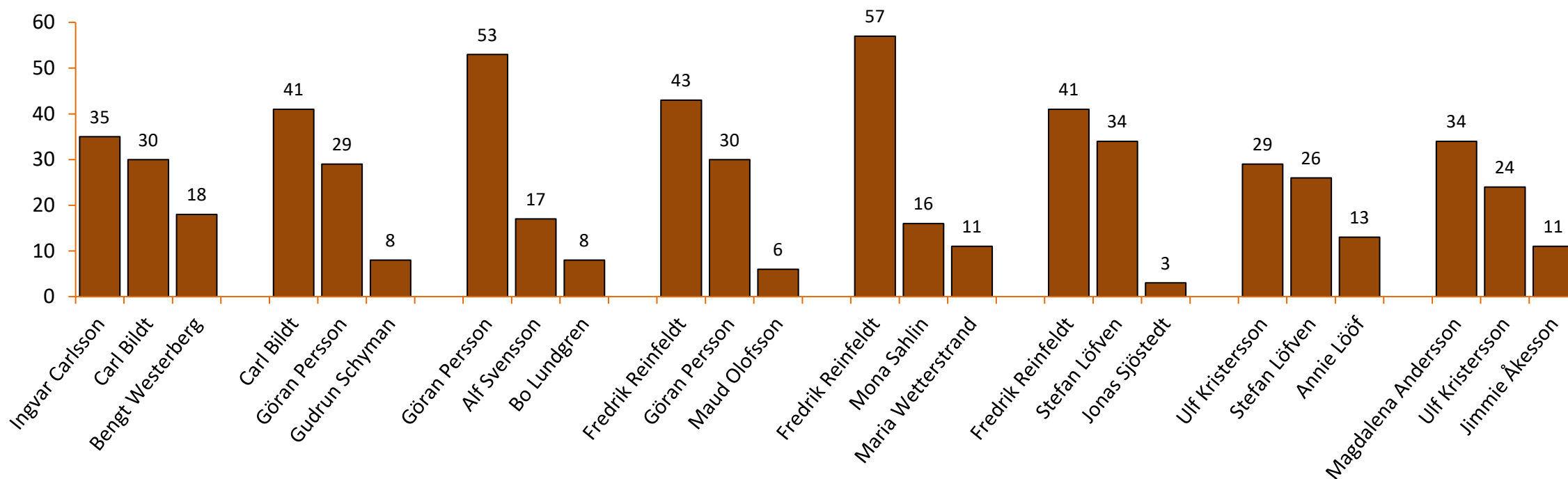

Vem vill väljarna se som statsminister?
Hur ser väljarnas favoritregering ut?

Magdalena Andersson har en tydlig ledning
Jämnt läge när det gäller önskeregeringar

Önskestatsminister 1991 - 2021

1991

1998

2002

2006

2010

2014

2018

2021

Tjugo vanligaste önskeregeringarna 2021

Önskeregering 2021		
1.	V-S-MP	9,4
2.	M-KD-SD	9,0
3.	L-M-KD-SD	5,9
4.	V-S-C-MP	5,2
5.	S	3,9
6.	C-L-M-KD	3,8
7.	V-S	3,8
8.	V-S-C	3,8
9.	L-M-KD	3,2
10.	S-C	2,9
11.	S-C-MP	2,9
12.	S-MP	2,2
13.	M-SD	2,1
14.	S-C-L	1,8
15.	SD	1,6
16.	M-KD	1,4
17.	S-M	1,4
18.	C-L-M	1,3
19.	S-M-SD	1,2
20.	S-C-M	1,2

Trender i svenskt väljarbeteende

Studiet av väljarbeteende i Sverige: Grundläggande förutsättningar

Proportionella val
Partidominerad politisk kultur
Väl utbyggd förtidsröstningssystem
Stabilt partisystem men ökande fragmentisering
Folkbildningstradition
Modernisering och individualisering

Högt valdeltagande
Låg partiidentifikation
Stor väljarrörlighet
Högt institutionsförtroende
Stark åsiktsröstning
Låg kandidat kännedom

?

Vilka är de största förändringarna av den svenska väljarkåren under de senaste sjuttio åren?

!

Demografiskt: industrisamhällets transformering, utbildningsrevolutionen, migrationsströmmar, urbanisering

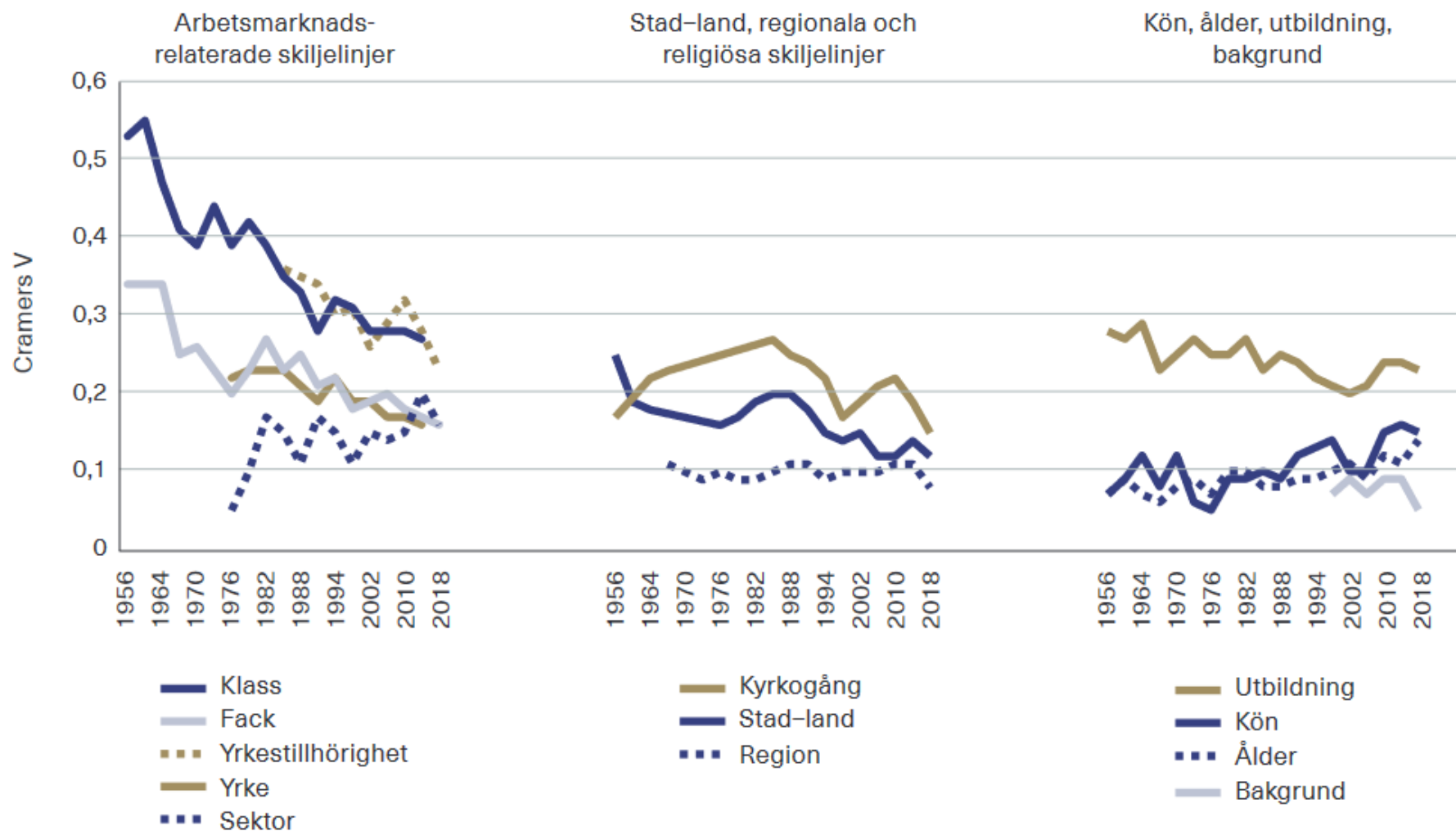
?

Hur har sambanden mellan grupptillhörighet och partival förändrats?

!

**Arbetsmarknadsrelaterade skiljelinjer försvagas
Andra skiljelinjer har svaga och relativt stabila samband med partival**

Figur 5.1 Samband mellan social grupptillhörighet och partival i svenska riksdagsval, 1956–2018 (Cramers V).

**Vilka är de viktigaste trenderna i svenskt
väljarbeteende?**

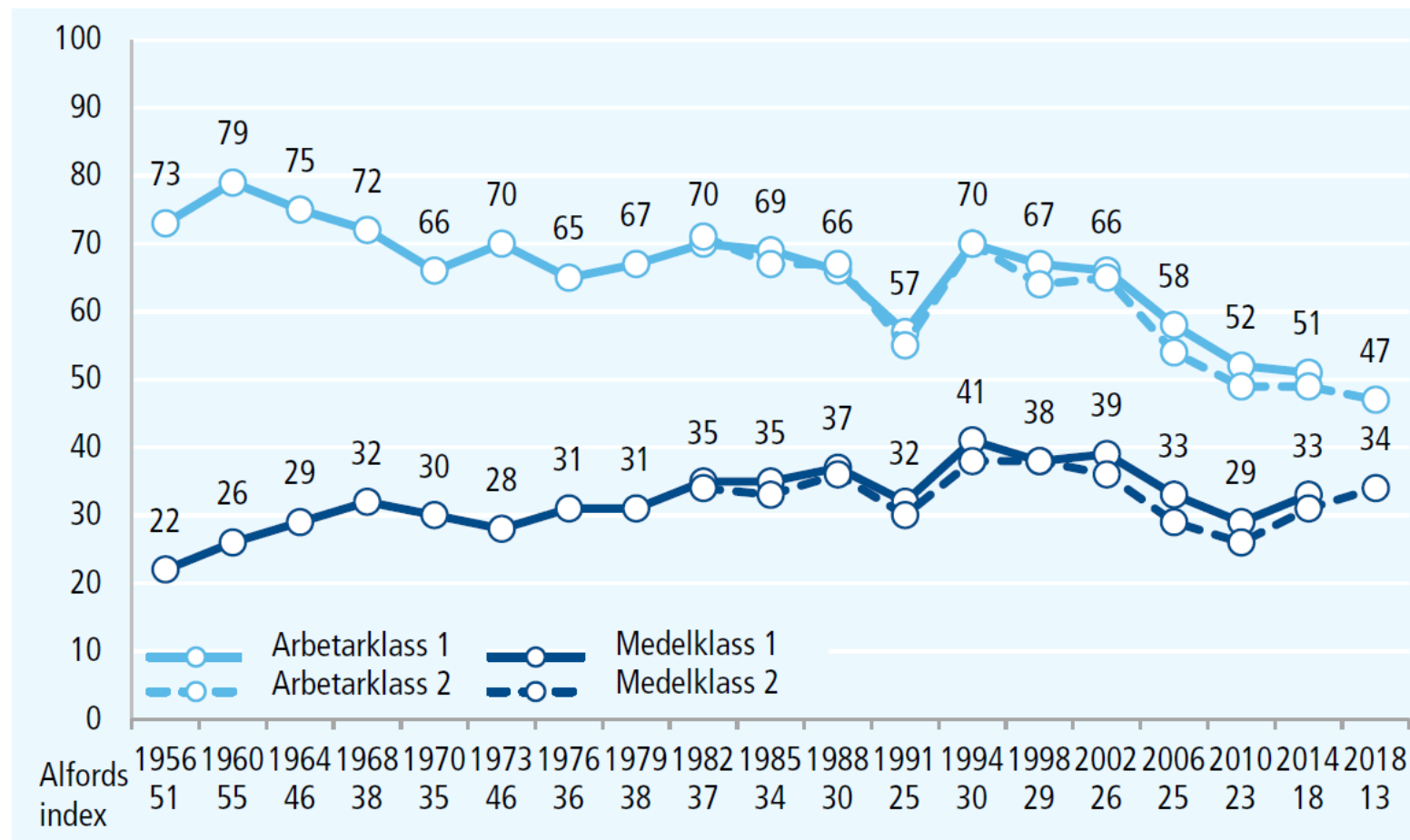

**Minskande klassröstning
Sjunkande grad av partiidentifikation
Ökad rörlighet
Stark åsiktsröstning**

Klassröstning

Andel röstande på V+S bland personer i
arbetaryrken och medelklassyrken
(procent)

Figur 1. Klassröstning i Sverige 1956–2018. Andelen röstande på Vänsterpartiet och Socialdemokraterna i arbetarklassen och medelklassen (procent, Alfords index).

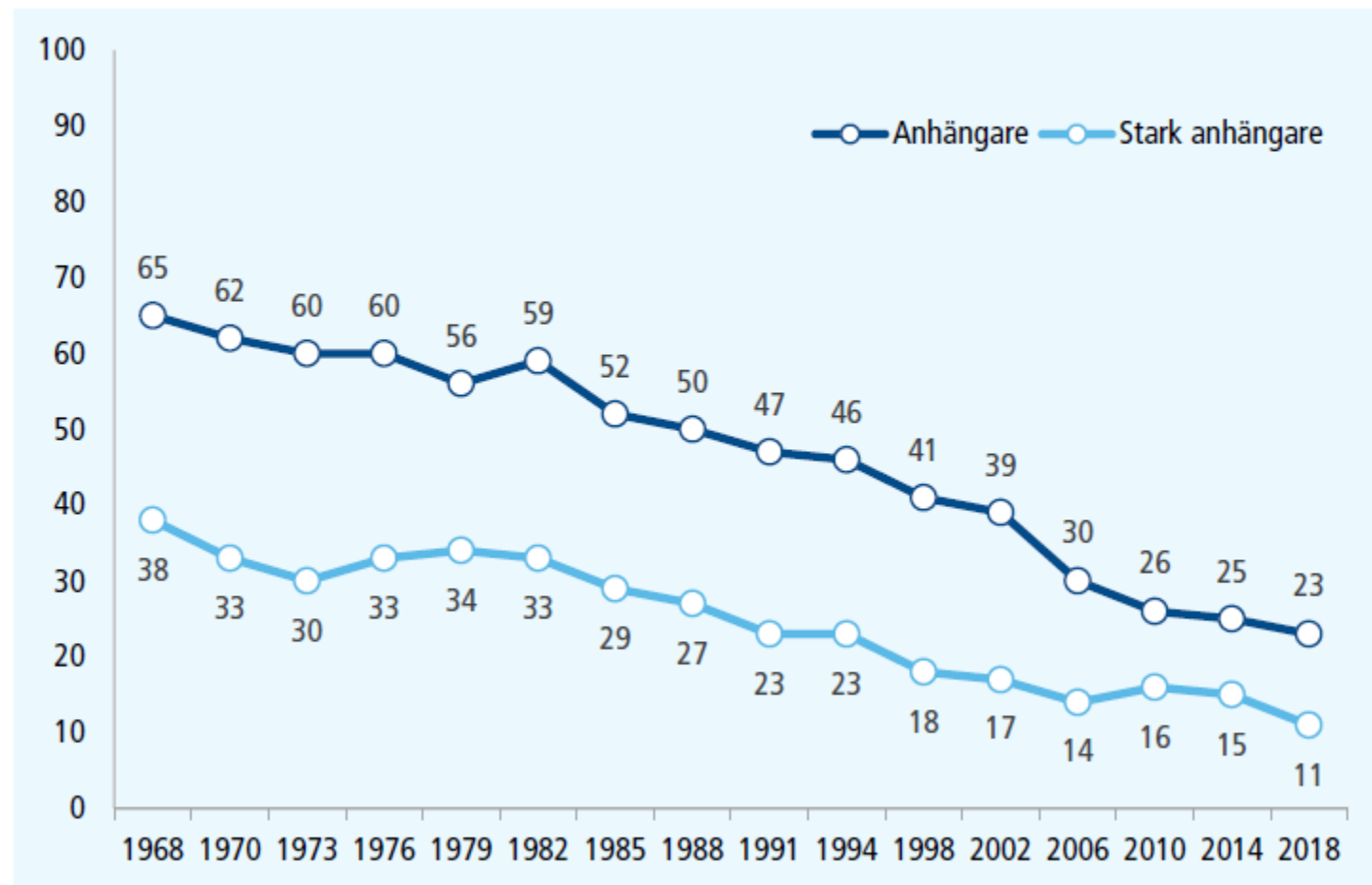

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet. Svenska valundersökningar 1956–2018.

Partiidentifikation

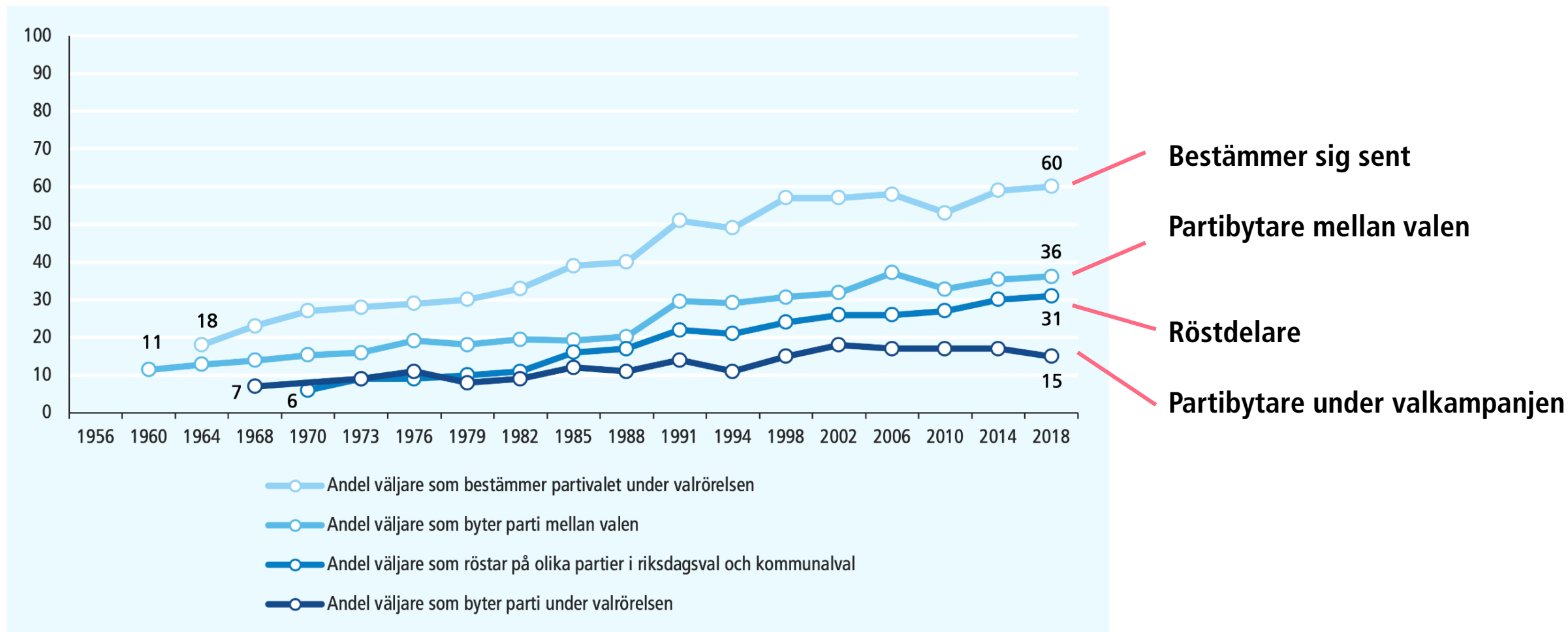
Andel väljare som betraktar sig som
övertygade partianhängare 1968-2018
(procent)

Figur 1 Partiidentifikation bland svenska väljare 1968-2018. Andel röstberättigade som är anhängare respektive stark anhängare av ett parti (procent).

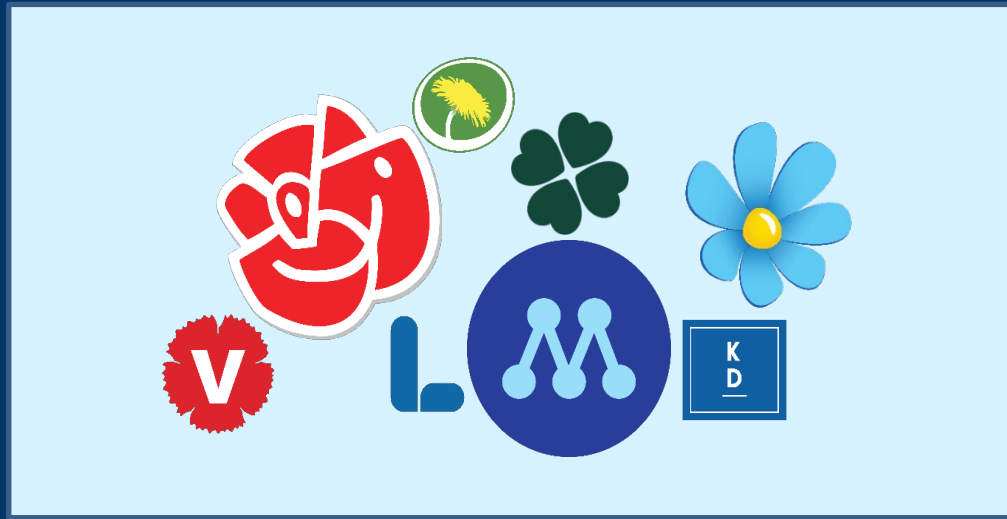

Källa: Valforskningsprogrammet, Valundersökningar 1968-2018.

Andel väljare som byter parti mellan valen, under valkampanjerna, som bestämmer sig sent, och som röstdelar vid riksdagsvalen 1960-2018 (procent)

Hur mår demokratin?

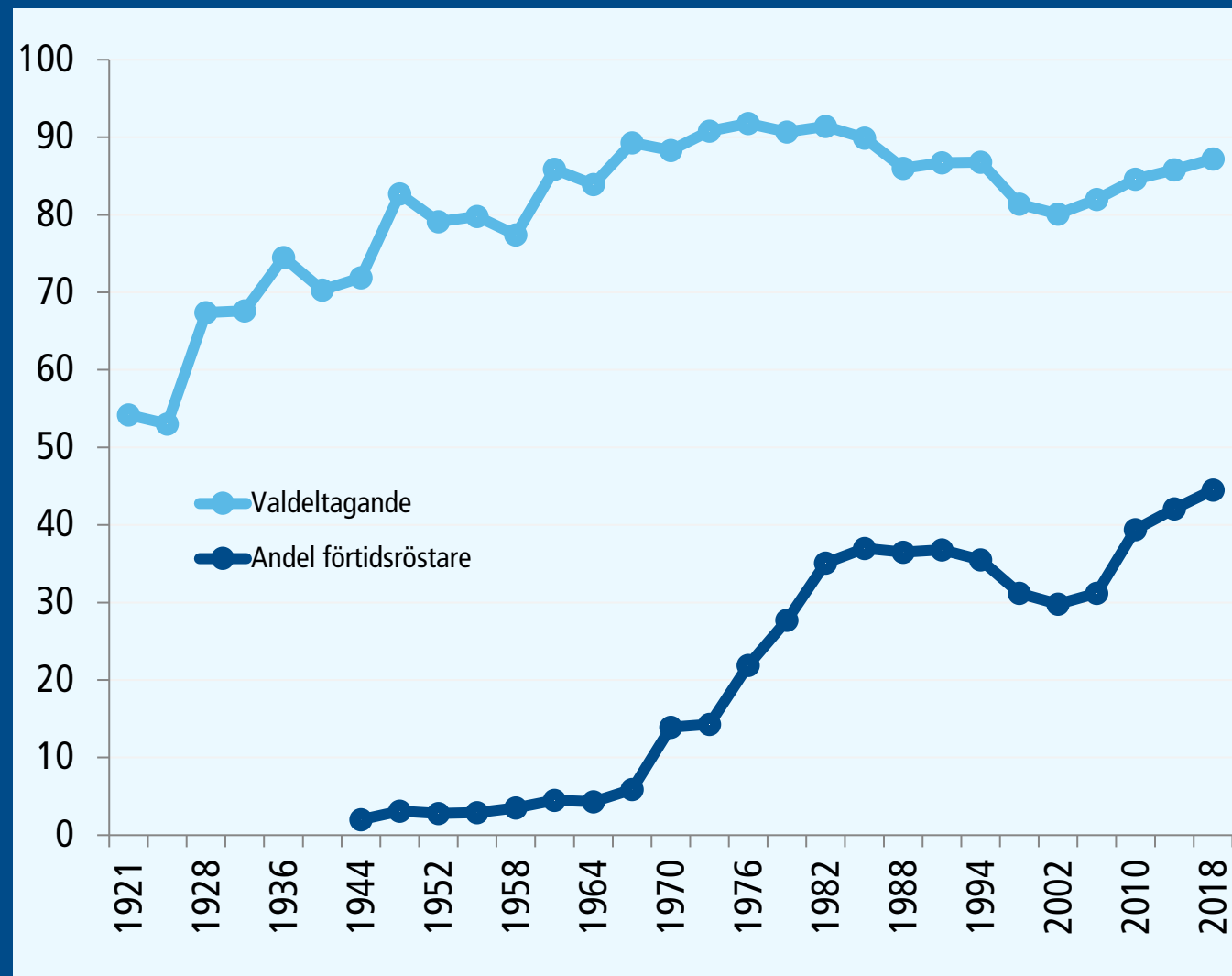
Politisk participation

87,2 är världstoppen

Generöst förtidsröstningssystem

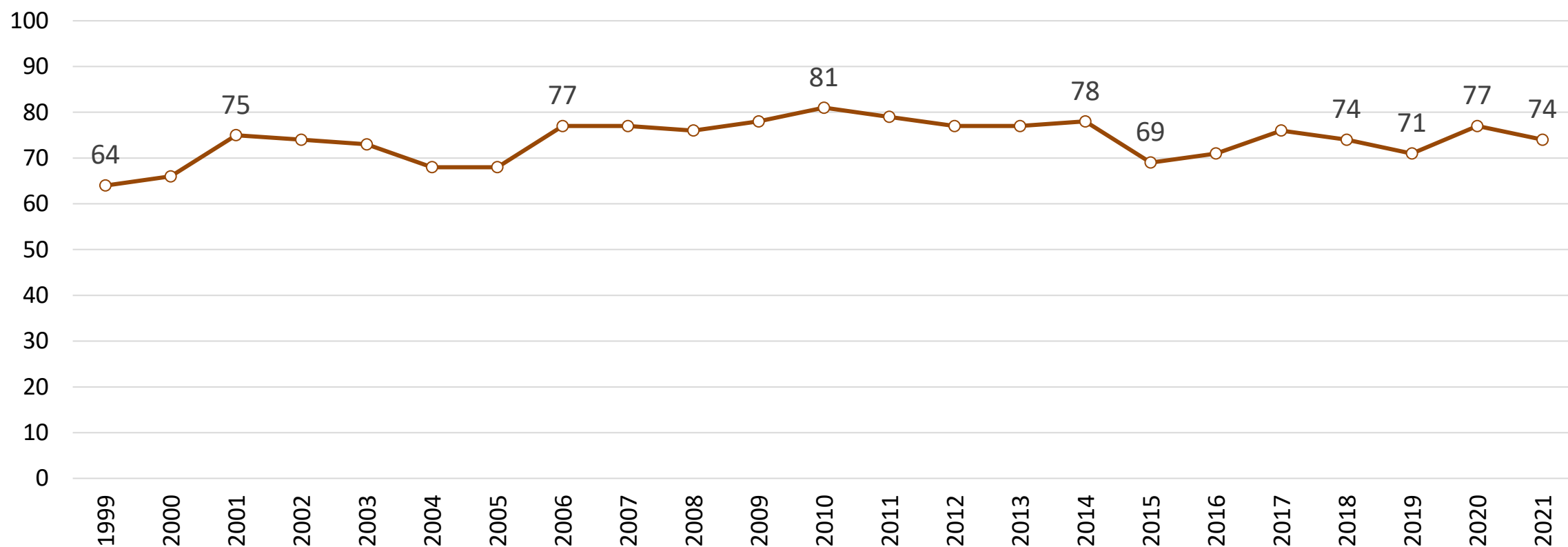
Liten fallhöjd i valdeltagande

Demografisk press

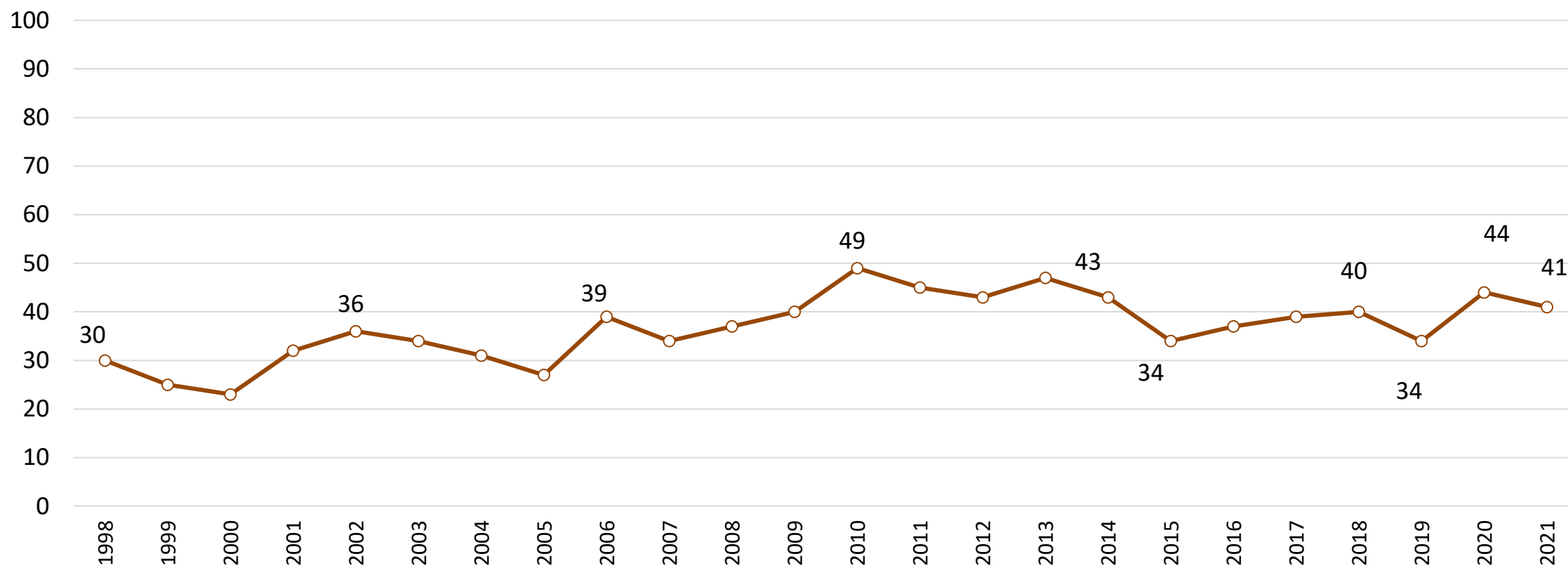
Bedömning av hur demokratin fungerar

Andel mycket/ganska nöjd (procent)

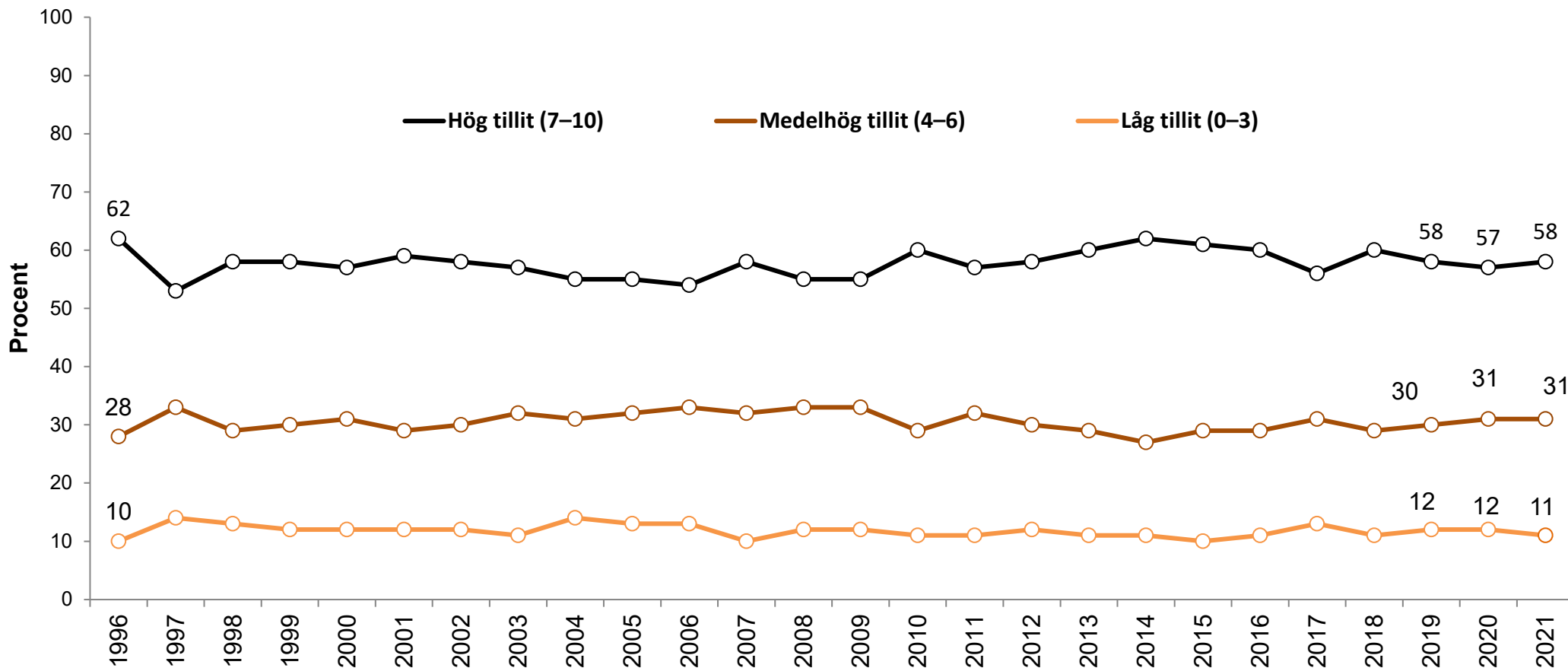

Förtroende för svenska politiker

Andel mycket/ganska stort förtroende (procent)

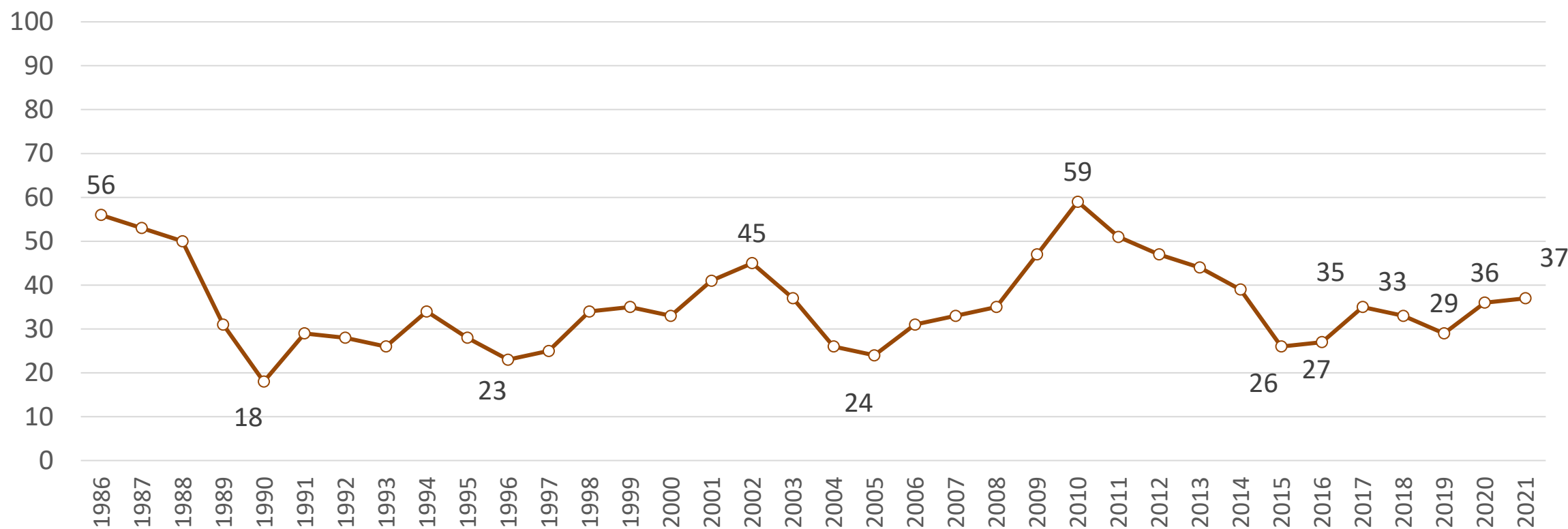
Mellanmänsklig tillit (procent)

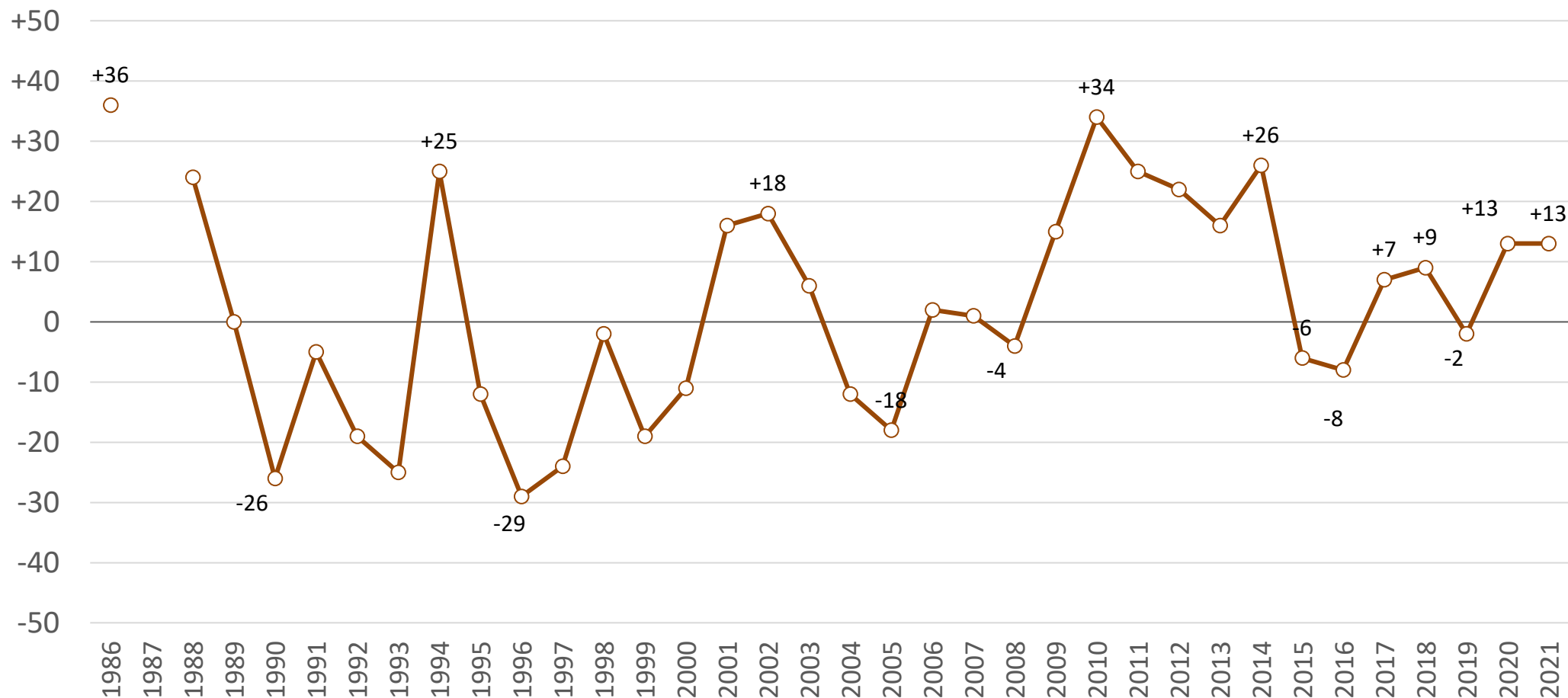
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1996-2021

Bedömning av regeringens arbete

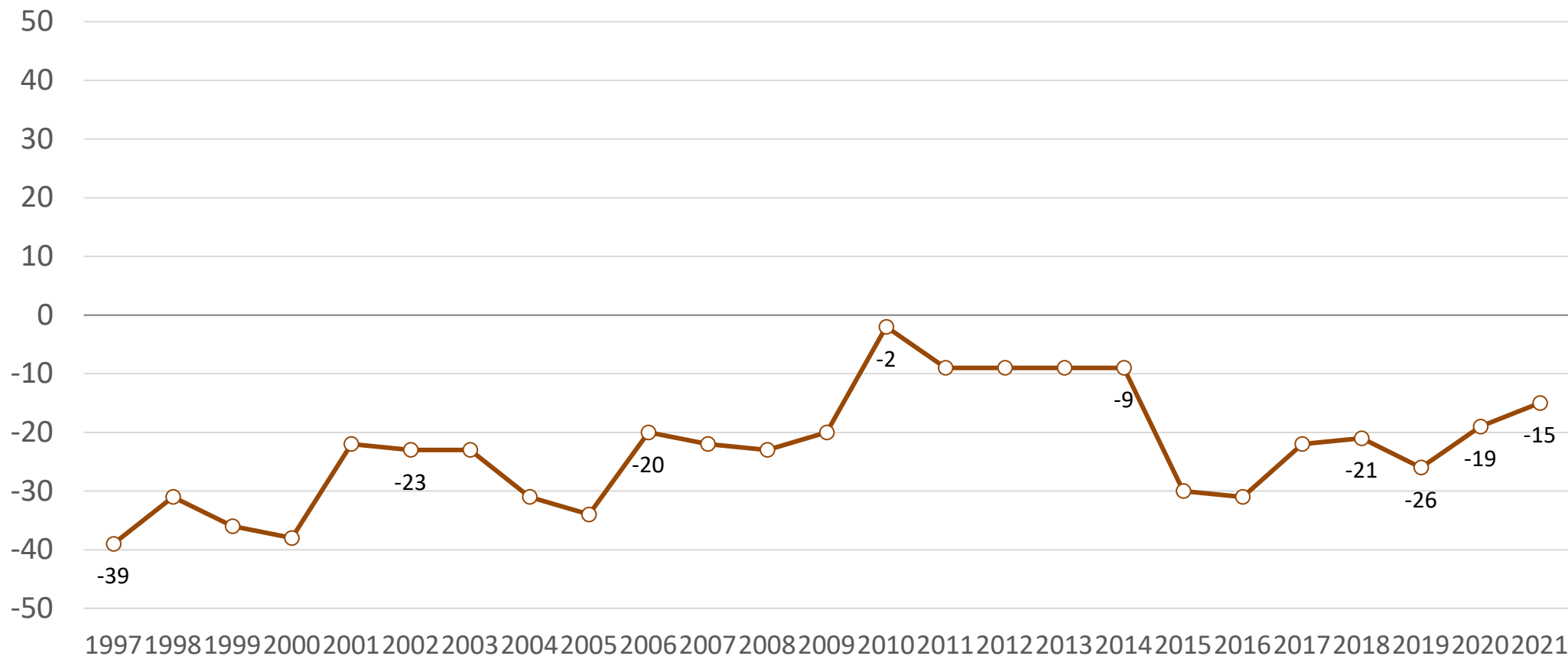
Andel mycket/ganska bra (procent)

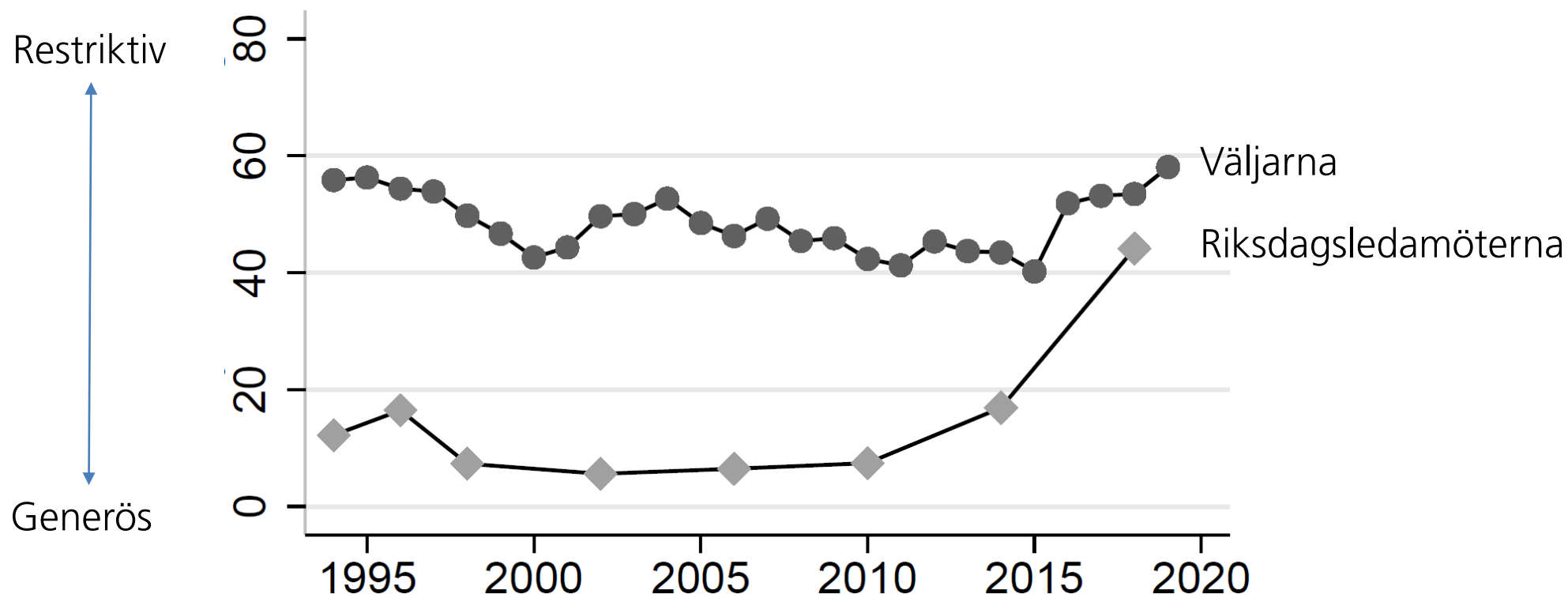
Förtroende för regeringen (balansmått)

Förtroende för de politiska partierna (balansmått)

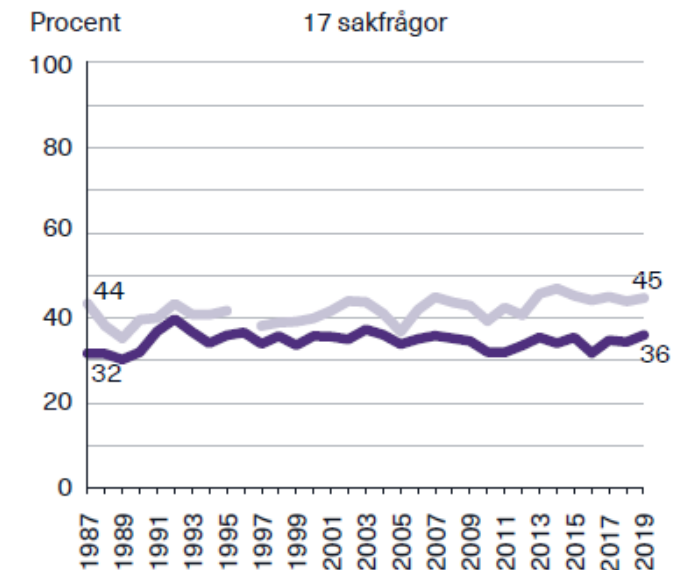
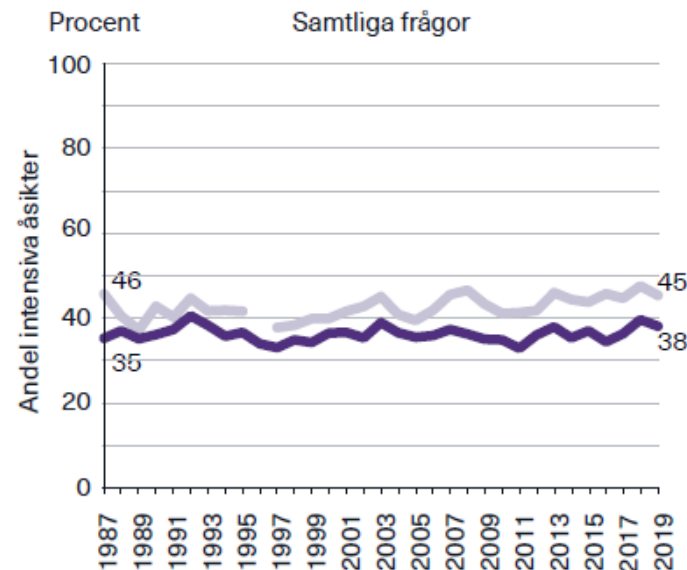
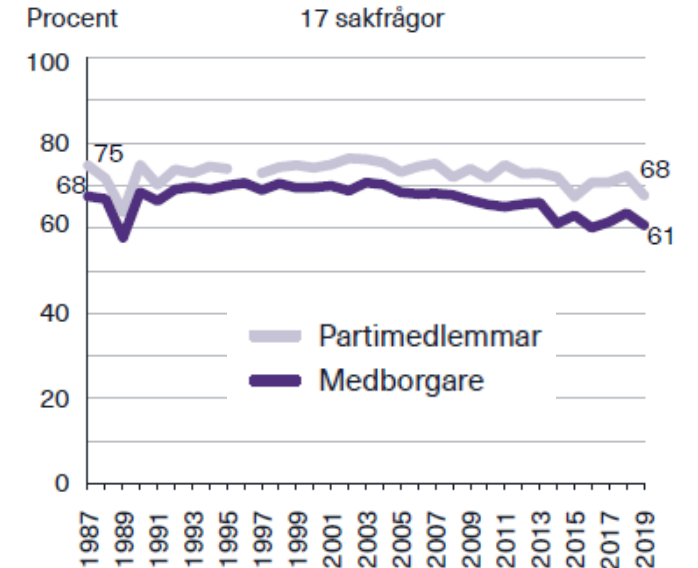
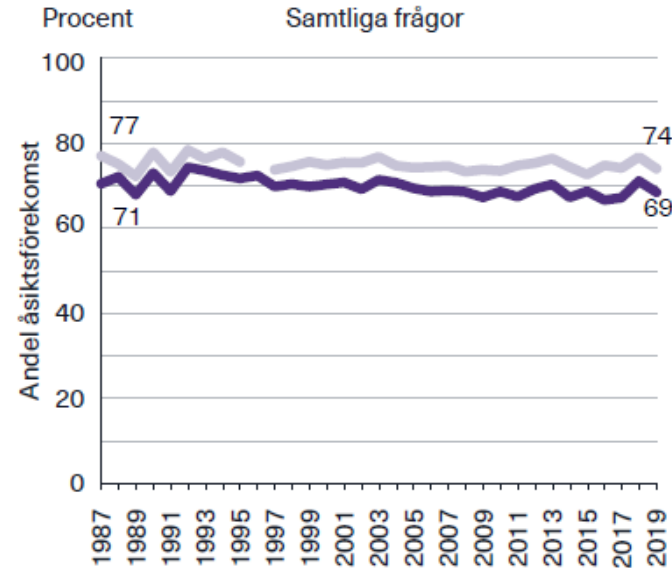
Inställning till flyktingmottagning bland svenska väljare och bland riksdagens ledamöter 1994-2018 (andel som tycker förslaget om att ta emot färre flyktingar är bra)

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 1986-2020 och Riksdagsundersökningarna 1994-2018.
Figuren är hämtad från Christian Johansson, Anders Kärnä och Jaakko Meriläinen (kapitel 7)

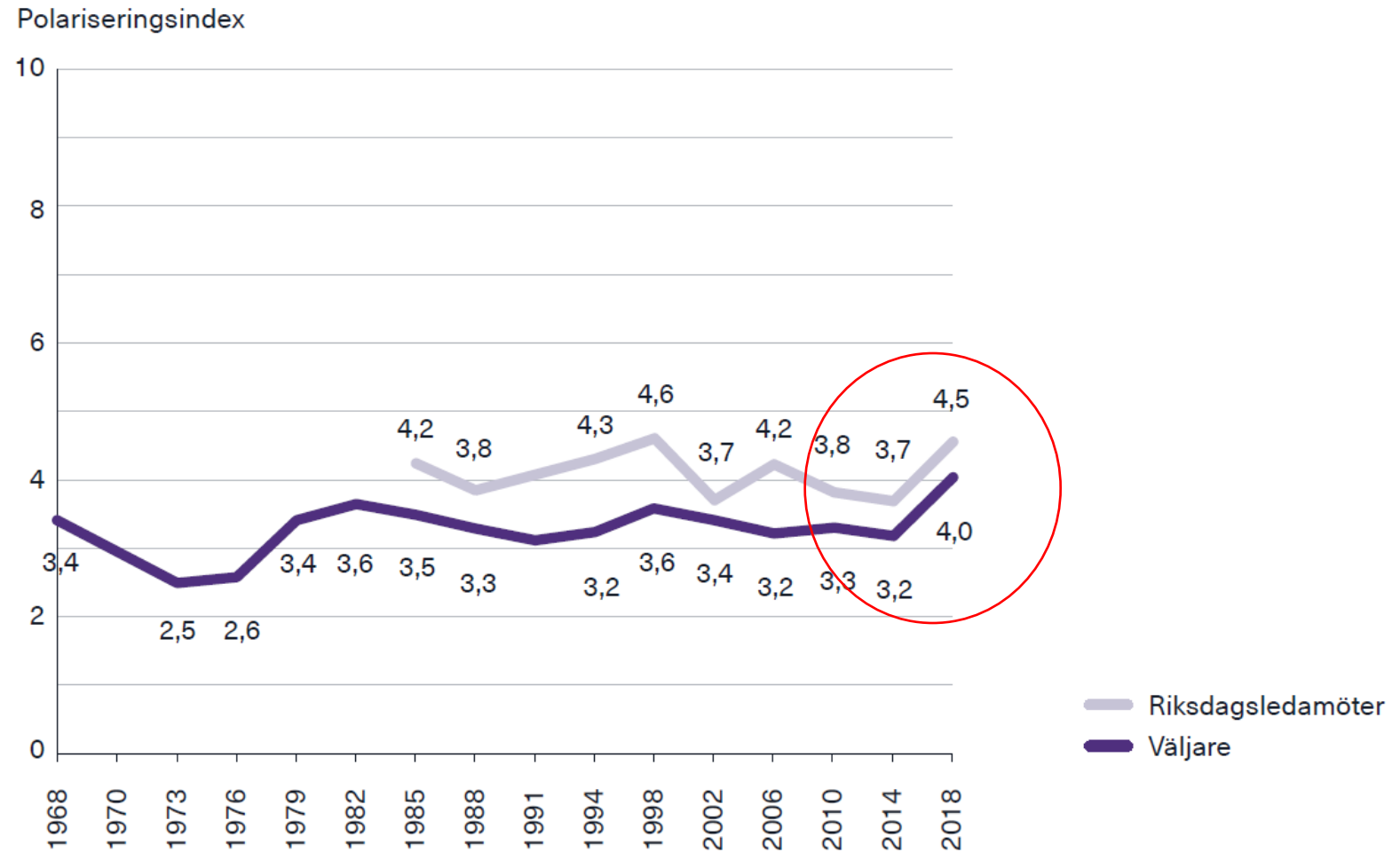
Ideologisk polarisering:

Graden av åsiktspolarisering
bland **medborgare** och
partimedlemmar 1987-2019

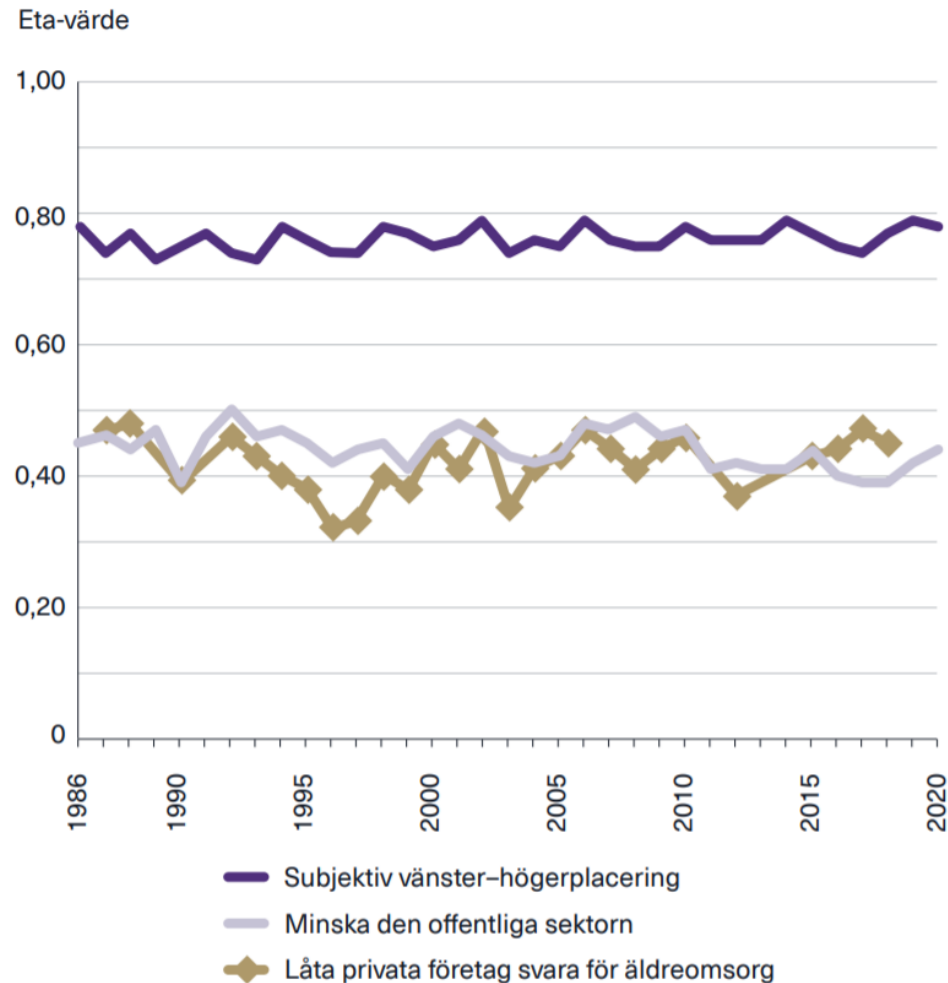
Ideologisk polarisering

(index f vänster-högerpolarisering)
bland riksdagsledamöter och väljare
1968-2018

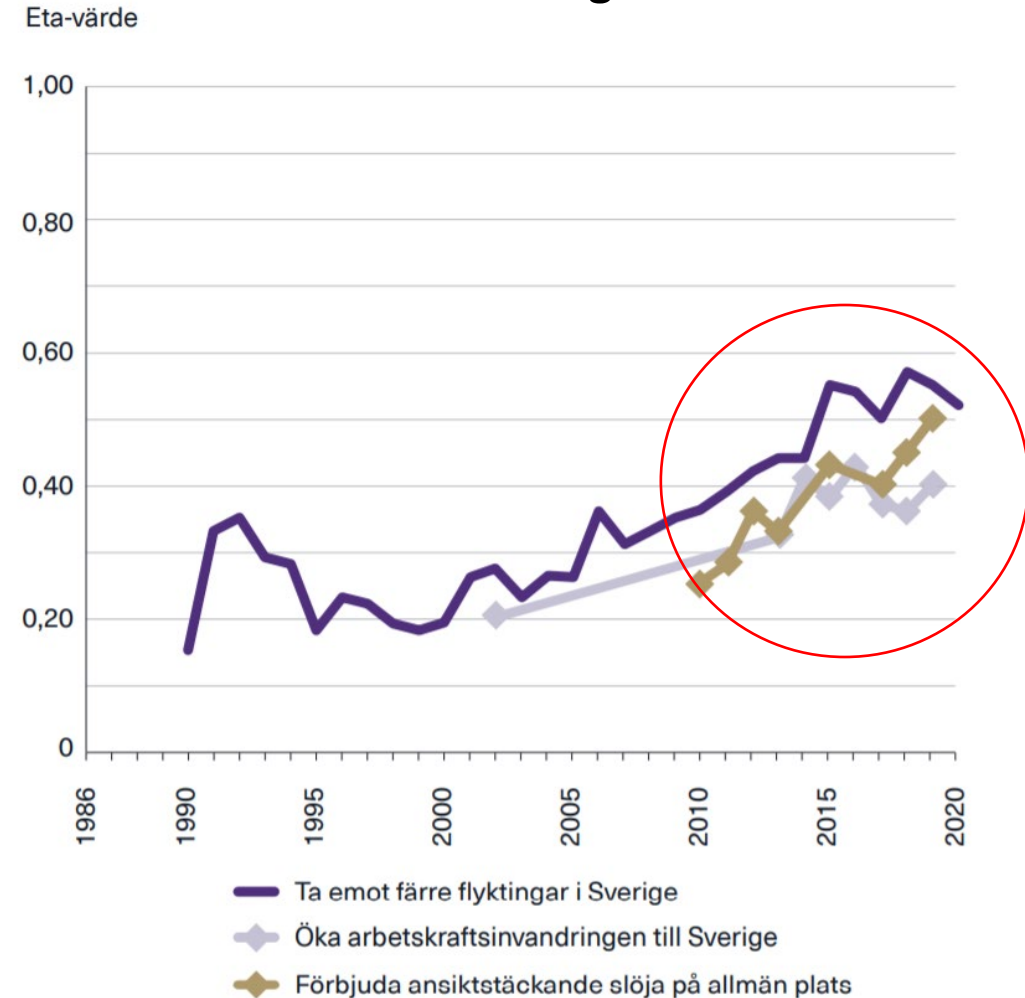

Politisk polarisering: (Om-)sortering av sympatisörer

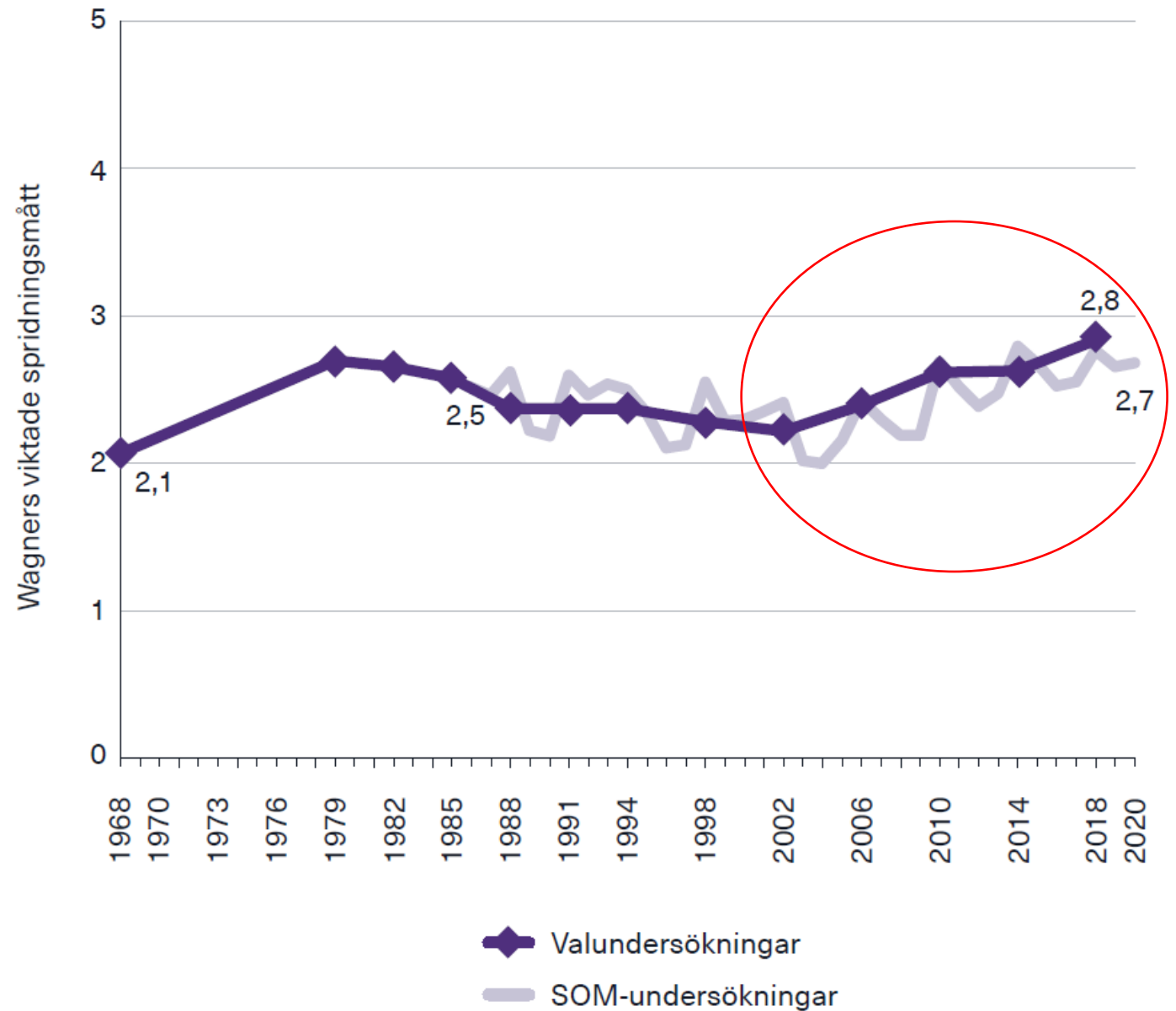
Vänster-högerdimensionen

Kulturella värderingsdimensionen

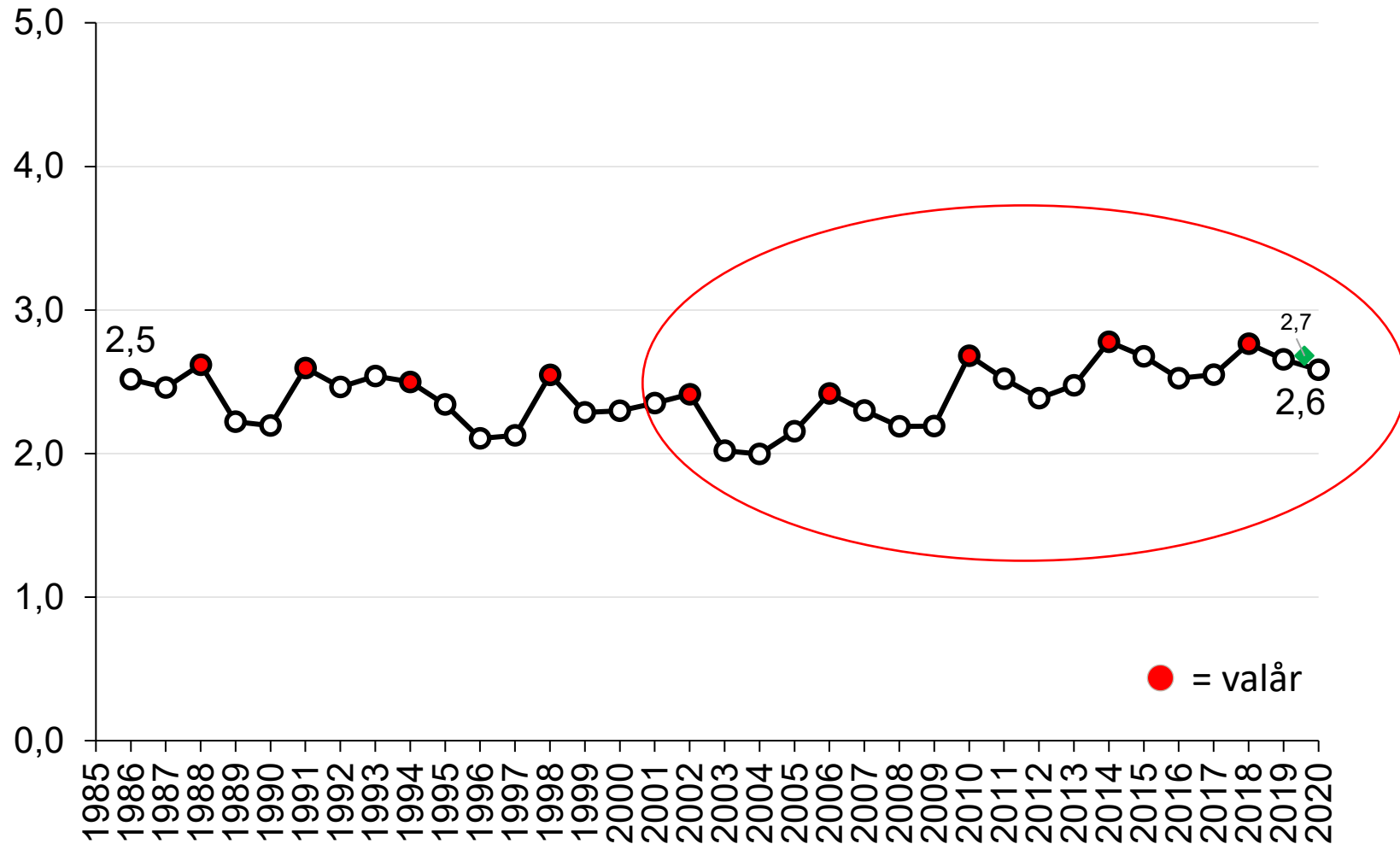
Affektiv polarisering (index) bland väljare 1968-2020

Källa: Valundersökningar och SOM-undersökningar från perioden

Valår är mer affektivt polariserade!

Affektiv polarisering 1986-2020

● = valår

$$Spread_i = \sqrt{\sum_{p=1}^P v_p (like_{ip} - \overline{like}_i)^2}$$

Mer om väljare och val?

På vår hemsida finns faktablad, rapporter och publikationer att hämta!

www.gu.se/valforskning

Valforskningsprogrammet

Kontakt: valforskning@pol.gu.se

Web: www.gu.se/valforskning

Twitter: @valforskning

Facebook: Valforskningsprogrammet

TACK!